PUOLUSTUSVOIMAT
Pääesikunta
Suunnitteluosasto

LAUSUNTO

23.9.2021

Valtioneuvoston puolustusselonteko (VNPS21): Paikallispuolustus

Perusteet

Ulkoinen toimintaympäristö asettaa kasvavia vaatimuksia kansalliselle turvallisuudelle ja vaatii varautumista uudentyyppisiin uhkiin. Puolustusjärjestelmä perustuu vahvaan puolustuskykyyn, jonka kehittämisen yhteydessä myös paikallispuolustusta uudistetaan. Asevelvollisuus, koulutettu reservi, koko maan puolustaminen ja korkea maanpuolustustahto ovat Suomen puolustuksen perustana jatkossakin. Viranomaisyhteistyön merkitys sekä reserviläisten rooli tulevat kasvamaan.

Paikallispuolustuksen uudistamisessa on kyse Puolustusvoimien sodan ajan joukkojen uudelleen organisoinnista ja puolustuksen toteutustavan kehittämisestä joukkojen kokonaisvahvuuden säilyessä ennallaan (280 000). Paikallispuolustuksesta kehitetään koko maan kattava ja kaikki toimintaympäristöt huomioon ottava sotilaallisten suorituskykyjen kokonaisuus, joka osaltaan ennaltaehkäisee ja torjuu laaja-alaista vaikuttamista (sisältäen hybridivaikuttamisen ja avoimen sotilaallisen voimankäytön).

Puolustusvoimien joukkojen jako

Puolustusvoimien joukkojen jako uudistetaan selontekokaudella siten, että aiemmin käytössä olleesta alueellisten joukkojen käsitteestä luovutaan. Joukot tullaan jakamaan käyttöperiaatteen mukaan operatiivisiin joukkoihin ja paikallisjoukkoihin. Tämä jako selkiyttää joukkojen roolia ja tehtäviä. Paikallispuolustuksen joukot muodostetaan nykyisistä paikallisjoukoista ja alueellisista joukoista vuodesta 2025 alkaen muuttamalla pääosa alueellisista joukoista paikallisjoukoiksi. Alueelliset joukot sijoitetaan paikallisjoukkoihin joukkokokonaisuuksina, jolloin niiden henkilöstö ja materiaali siirtyvät sellaisenaan eikä joukkojen suorituskyky laske.

Paikallisjoukkoihin kuuluu useita erilaisia joukkotyyppejä. Paikallisjoukoilla tulee olemaan parempi kyky toimia laaja-alaisemmissa tehtävissä omalla vastuualueellaan. Samalla paikallisjoukkojen tehtäväkenttä laajenee ja vaatimustaso nousee. Operatiivisia joukkoja kehitetään paikallispuolustuksen joukkojen rinnalla.

Paikallisjoukkojen tehtävät ja toiminta

Paikallisjoukoilla pystytään vastaamaan laaja-alaisen vaikuttamiseen liittyvistä tehtävistä aina vaativiin taistelutehtäviin. Paikallisjoukoilla ylläpidetään normaaliolojen häiriötilanteiden sietokykyä ja tuetaan muita viranomaisia.

Paikallisjoukot tulevat olemaan merkittävä osa maavoimien suorituskykyä ja niiden toiminnalla mahdollistetaan operatiivisten joukkojen käyttö. Maapuolustuksen ennaltaehkäisykyky perustuu tärkeimpien joukkojen ja järjestelmien korkeaan perustamisvalmiuteen sekä jo normaalioloissa korkeassa valmiudessa oleviin valmiusyksiköihin. Maavoimien operaatiot toteutetaan korkeassa valmiudessa olevilla perusvalmiuden joukoilla, koko maan kattavilla suorituskykyisillä paikallisjoukoilla ja ratkaisutaisteluun kykenevillä operatiivisilla yhtymillä. Maaoperaatiot toteutetaan osana puolustusvoimien yhteisoperaatiota, puolustusvoimien yhteisten suorituskykyjen, Ilmavoimien ja Merivoimien tukemana sekä yhteistyössä Rajavartiolaitoksen kanssa.

Paikallispuolustus pohjautuu normaaliolojen joukko-osastojen toimintaan. Paikallispuolustuksen tehtäviin kuuluvat mm. joukkojen perustaminen, taistelutehtävät, erikoisjoukkojen vastaiseen toimintaan osallistuminen, kohteiden suojaaminen, viranomaisyhteistyö ja viestintään liittyvät tehtävät. Yhteiskunnan toimintojen turvaamisella varmistetaan myös Puolustusvoimien toimintakyky (liikenneverkot, energian saanti, tietoverkot, kaupan- ja logistiikan turvaaminen, sekä teollisuustuotannon turvaaminen).

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Pääesikunta
PL 919, FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Kasarmikatu 17
00131 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0299 800 (vaihde)
Internat. +358 299 800

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo.pe@mil.fi
www.puolustusvoimat.fi

Toiminta-alue vaikuttaa paikallispuolustuksen tehtäväkenttään. Painopistesuunnassa korostuvat taistelutehtävät, kun taas pääkaupunkiseudulla ja selusta-alueella moniviranomaistehtävät sekä erikoisjoukkojen vastainen toiminta. Paikallispuolustuksessa hyödynnetään erilaisia kaupallisia teknisiä ratkaisuja ja paikallisväestön hyödyntämistä tiedon tuottajina. Paikallisjoukot osallistuvat kyberpuolustukseen hyödyntäen arjen ratkaisuja ja reserviläisten siviilissä hankittua osaamista.

Paikallisjoukot tekevät osana kokonaismaanpuolustusta tiivistä yhteistyötä paikallisten viranomaisten ja muiden paikallisten yhteistyötahojen kanssa. Verkostoitumalla paikallisesti ympäröivään yhteiskuntaan parannetaan kriisinsietokykyä ja mahdollistetaan laaja-alaiseen vaikuttamiseen vastaaminen. Tavoitteena on konkreettinen ja vahva yhteistyö, alueellisten ja paikallisten toimijoiden tunteminen, toimivat yhteistyösuhteet, vakioidut ja testatut toimintatavat ja säännöllinen harjoittelu.

Paikallispuolustus on Puolustusvoimien rajapinta yhteiskunnan muihin toimijoihin. Suunnittelussa huomioidaan kansainvälisen avun vastaanottoon liittyvät toiminnot ja yhteistoimintakyky kansainvälisten joukkojen kanssa.

Paikallisjoukkojen koulutus ja materiaalinen kehittäminen

Puolustusvoimien joukkotuotannon painopiste tulee selontekokaudella olemaan paikallispuolustuksen (PAPU) joukoissa. Nykyisin käytössä olevaa valmiusyksikkömallia laajennetaan koskemaan myös paikallisjoukkoja. Paikallispuolustuksen valmiudellinen elementti on valmiuspataljoona, joka koostuu varusmiesvalmiusyksiköstä ja reserviläisyksiköistä. Alueellisista joukoista luovuttaessa niiden kouluttamiseen aiemmin käytetyt kertausharjoitusvuorokaudet kohdennetaan selonteon linjausten mukaisesti paikallisjoukkojen koulutukseen.

Paikallispuolustuksen joukkojen kehittämisessä pyritään hyödyntämään aiempaa paremmin reserviläisten paikallistuntemusta ja siviilissä hankittua osaamista. Paikallispuolustuksen kehittäminen laajentaa reserviläisten mahdollisuuksia osallistua sotilaallisen maanpuolustuksen eri tehtäviin. Reserviläisten sijoituksissa pyritään huomioimaan henkilöiden asiantuntijuus, sitoutuneisuus ja aktiivisuus oman osaamisen kehittämiseen.

Toimeenpanoon liittyy olennaisesti asevelvollisuuden ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen sekä reserviläisille kohdistettu viestintä. Paikallisjoukkojen kouluttamisessa hyödynnetään vapaaehtoisen maanpuolustuksen resursseja ja vapaaehtoisuutta. Paikallispuolustuksella on tärkeä osa kansallisen maanpuolustustahdon ylläpidossa ja kehittämisessä. Paikallisella toiminnalla herätetään paikallista luottamusta. Viestinnällä pyritään ylläpitämään maanpuolustuksen merkityksellinen asema ja toiminnan hyväksyttävyys, sekä osaltaan vastaamaan laaja-alaiseen vaikuttamiseen ja informaatiosodankäynnin ilmiöihin.

Paikallisjoukkojen materiaalinen kehittäminen toteutetaan osoitettujen resurssien puitteissa. Paikallisjoukkojen materiaalisen suorituskyvyn kehittämisen suuntaviivat on sisällytetty voimassa olevaan Puolustusvoimien kehittämisohjelmaan. Paikallisjoukot varustetaan alueen, tehtävän ja valmiusvaatimusten mukaisesti ajantasaisella ja suorituskykyisellä materiaalilla. Paikallisjoukkojen toiminnassa hyödynnetään aiempaa enemmän erilaisia siviiliyhteiskunnan käytössä olevia kustannustehokkaita kaupallisia järjestelmiä, joilla pyritään pienentämään kalliin sotilasteknologian hankintatarvetta. Esimerkkeinä tällaisista järjestelmistä ovat mm. minikoptereiden käyttö sekä älypuhelimiin perustuvat tilannekuva- ja viestintäratkaisut, joita on jo testattu harjoituksissa onnistuneesti.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Pääesikunta
PL 919, FI-00131 Helsinki
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress
Office
Kasarmikatu 17
00131 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon
Telephone
0299 800 (vaihde)
Internat. +358 299 800

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet
kirjaamo.pe@mil.fi
www.puolustusvoimat.fi